

villige til at gjøre det for Skolevesenet, som anses for nødvendigt fra de høiere Autoritetens Side. Altsaa, deri er jeg fuldstændig enig med det ærede Medlem, at, naar kun den fornødne Billighed fra Kommunebestyrelsens Side til at fremme Undervisningen er til Stede, kan man hjælpe sig uden denne Lov, men det er det Beklagelige, at denne Billie ikke alle Begne findes. Jeg vil paa ingen Maade antage, at det ligesvem er Uvillie mod Undervisningens Fremme, men at det mange Gange er, fordi man søler, at det er for haardt et Tryk, man lægger paa Kommunerne, naar de skulle paatage sig større Udgifter til Undervisningens Fremme, end de hidtil have paataget sig. Men derfor mener jeg ogsaa, at det er særdeles paassjønnefsverdigt, at der netop i denne Lov gives en Udfigt til fra anden Side, navnlig fra Statens Side, at komme Kommunerne til Hjælp paa anden Maade. Der var adskillige andre Punkter i det, som det ærede Medlem for Præstø Amt's 6te Valgkreds (Bojsen) udtalte sig om, som jeg vil tillade mig at fremsætte nogle Ytringer til. Det ærede Medlem var saaledes enig med mig i, at Forstolen neppe vilde svare til de Forventninger, som man fra forskjellige Side nærrede til den, og som navnlig det ærede Medlem for Maribo Amt's 2den Valgkreds (Rund) nærrede til den. Det er ganske rigtigt, at jeg udtalte mig mig saaledes, da Sagen forrige Gang var for, og det er fremdeles min Mening, at man vil blive skuffet i sine Forventninger om de store Ting, den vil udrette; thi jeg mener, at med de Midler, der ere til Stede til at lønne Forstolens Lærere med, vil man ikke faae saa gode Kræfter, der vilde kunne gjøre en saadan Nytte, at man vilde kunne være tjente med dem. Det vil enten være unge Menneffer, der senere vilde gaa Lærerveien, eller ogsaa vil det blive, som man ligeledes har paapeget, Fruentimmer (Stemmer: Kvinder!). Ja, Kvinder, men jeg veed ikke, om det ene Udtryk er bedre end det andet; det er begge danske Navne (Stemmer: Nei, det er det tydske, "Frauzimmer"). Naa, men det sagde jeg jo heller ikke, og jeg tror ikke, at det er til Gavn for Forhandlingen, at der gjøres den Slags Bemærkninger; om de end fremsættes med god Billie, bidrage de dog ikke til at klare Tankerne, i det Mindste ikke hos Læreren. Det er altsaa fremdeles min Mening, at jeg ikke tror, at man vil faae et saadant Udbytte ud af Forstolen, som man ventet. Men naar saa det ærede Medlem derved kom til at mene, at det heller ikke vilde være rigtigt at arbejde hen til at have flere Klasser i Skolen, er jeg paa ingen Maade enig med det ærede Medlem deri. Det ærede Medlem mente nemlig, at det vilde være heldigt at have smaa Skoler med een Lærer i hver, der kunde behandle Børnene fra deres Indtrædelse i Skolen til deres Udtrædelse af den. Jeg er derimod af den Mening, og den grunder sig paa Erfaring, at det har givet et godt Resultat, naar man har

havt flere Lærere i Skolen. og altsaa flere Klasser, saa at de Børn i en saadan Klasse, der stode paa et nogenlunde lige Trin, kunde være i samme Klasse; men det kommer ganske vist i den Henseende an paa, hvilke Fordringer man stiller til Skolen. Det ærede Medlem for Præstø Amt's 6te Valgkreds syntes mig mere at se hen til, at Skolen skulde virke opdragende paa Børnene (Stemmer: Ja, det er det Rigtigste!), end at den skulde være belærende for dem. Jeg vil gjerne indrømme, at det er det Rigtigste, men jeg gaar nu ud fra, at Hjemmet skal være det opdragende og Skolen det belærende Element. Det er det, jeg tror, man maa have sin Opmærksomhed rettet paa, at man ikke skal sende Børnene hen til Skolen som til en anden Fader, hvor de kunde være under en mild Lugt, hvor de ikke lærte noget Ondt, men heller ikke kom videre frem i Oplysningen, end at de lige saa godt kunde blive hjemme. Paa den Maade tror jeg, at man forseiler Maalet med Skolen, og det, tror jeg, maa være Grunden til den forskjellige Maade, hvorpaa det ærede Medlem og jeg se paa Sagen, idet jeg mere ser paa, at Skolen skal være det Sted, hvor Børnet skal hente en virkelig Oplysning, og Hjemmet det Sted, der skal virke opdragende, medens det ærede Medlem mener, at baade Hjemmet og Skolen skulle rette deres Bestræbelser paa Opdragelsen. Naar det ærede Medlem mente, at det var Skoletyngningen, der i vort sydlige Naboland havde affødt de Tilstande, der ere derude, og som vistnok ere meget skjæbnesvangre, forekommer det mig, at det ærede Medlem konsekvent maatte være kommet til den Anskuelse, den Slutning, at Tilstanden maatte være den samme her som derude, thi vi have jo ogsaa her havt Skoletvang, og have den den Dag i Dag, og naar vi alligevel ere forfaaede for de Under, der derude vise sig, idet vi i alt Fald ikke have dem i nogen betydeligere Grad, saa er det et umiskjendeligt Bevis paa, at det ikke er Skoletvungen, der har fremkaldt disse Tilstande derude. Naar det ærede Medlem mente, at det er Friskolen, der havde indpodet saa meget Godt her hjemme blandt os, og at det var denne, der havde frelst os fra saadanne Forhold, som han nævnedes, saa mener jeg, at det er at tillægge Friskolen for megen Betydning, og det turde være, at hele den Retning og Stræben mere er gaaet ud paa at opflamme til Fremtidsbedrifter, end egentlig til at hibringe dem de fornødne Kundskaber. Det ærede Medlem mente ogsaa, at det var Friskolen, det kunde tillægges, at vort Almueskolevesen havde faaet et friere og bedre Svung, end det før havde. Jeg skal ikke her beskrive, at Friskolen kan have havt nogen Indflydelse i saa Henseende, i det Mindste paa nogle Steder; men ved Siden deraf vil jeg dog fremhæve som en Kjendsgjerning, at der er Egne her i Landet, hvor man ikke kjendte Friskoler uden af Navn, og hvor dog Oplysning